

Příloha k protokolu o SZ č.

Student/-ka: **Bc. Renata Nejedlá**

Vysoká škola: .
Filozofická fakulta Jihočeské univerzity

Aprobace:
Bohemistika (navazující)

Ústav:
Ústav bohemistiky

Recenzent * /
Mgr. Vera Kaplická Yakimova. Ph.D.

Datum odevzdání posudku:
10. 6. 2015

Vedoucí d. p. */
Mgr. Veronika Faktorová, Ph.D.

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Pozice díla Terézy Novákové v kánonu české literatury 19. století

.....
(téma)

Diplomová práce Renaty Nejedlé se věnuje dílu Terézy Novákové, a to neotřelým způsobem. Pokouší se na ni nahlížet z hlediska problematiky fungování literárního kánonu a z pozice ženské literatury v něm. Musím hned konstatovat, že předložená diplomová práce se vyznačuje nadměrnou pečlivostí při zpracování rozsáhlé primární a sekundární literatury, výbornou jazykovou úrovní a kvalitní bibliografickou prací. Zároveň nelze pominout i slabší stránky diplomové práce, které uvedu v textu níže.

V první kapitole své diplomové práce se Nejedlá pokouší zorientovat ve velice nepřehledné otázce „co je literární kánon“. Autorka pracuje s většinou přístupných materiálů v českém kontextu a snaží se jednotlivé pozice představit. I přes dobrou úroveň této kapitoly, se zde bohužel setkáme i se značnými desinterpretacemi. Například, když na straně 18 píše o P. A. Bílkovi slovy: „Podle Bílka má kánon reprezentovat určité autory, specifika či žánry. Na základě těchto dvou (sic! V předchozí větě máme tři položky), těchto dvou funkcí přistupuje k zařazování děl do kánonu. Do literárního kánonu se podle P. Bílka ideálně hodí díla, která něčím převyšují díla ostatní a fungují jako mezníky či zlomové body.“ V Bílkově článku je ve skutečnosti situace velice odlišná. Zprv, Bílek silně pochybuje o existenci jednoho kánonu a přiklání se k tezi o existenci množství různých kánonů, které reprezentují různé oblasti literatury. Zadruhé uvádí tři velice protikladná kritéria pro vstup literárního díla do kánonu – patří podle něj díla s nepřechodnou estetickou hodnotou, díla zásadní pro historický vývoj a okrajová díla ideologická, populární, atd., která dokáží reprezentovat dobu svého vzniku. Obdobně autorka zachází i s Guillorovým článkem, když vytrhuje z kontextu větu o otevření kánonu na s. 19, jelikož v původním textu je tato věta ironická a autorova pozice k problému je odlišná. Na s. 20 v rychlosti dochází k závěru, že Harold Bloom „opovrhne ženami“, což není odpovídající Bloomově koncepci. Bloom se staví proti otevření kánonu, které by bylo motivované pouze ideologickými a společenskými důvody. Pokud má dané dílo dostatečně vysokou estetickou hodnotu, mělo by si cestu vybojovat samo a je jedno, zda je to dílo ženy

či muže. Ano, ve vlastních seznamech kanonických autorů nacházím jednoznačně více mužů než žen, ale dle mého názoru je autorčina formulace příliš ostrá a tedy nesprávná.

V druhé teoretické kapitole autorka vstupuje do dalšího rozsáhlého tematického okruhu. Věnuje se problému, jak definovat ženskou literaturu. Zde se autorka rovněž snaží o zpřehlednění dostupných teoretických zdrojů, ale zároveň se neubrání rychlých závěrů. Za lehkou slabinu této kapitoly pociťuji fakt, že autorka nepoužila zdroje dostupné v angličtině, například již kanonickou knihu Gilbertové a Gubarové *The Madwoman in the Attic*, která se přímo věnuje problematice formování ženské tradice a postavení spisovatelek-žen v 19. století.

Třetí kapitola je už plně věnována Teréze Novákové a měla nabídnout analýzu jejího postavení v českém literárním kánonu. Zde se projevuje i největší slabina textu, jelikož neexistuje skoro žádné propojení teoretické části s praktickou. Ze své vlastní badatelské činnosti v oblasti formování literárního kánonu vím, že zatím není žádný přístupný metodologický nástroj pro podobnou analýzu a že je těžké z rozmanitých přístupů, zčásti zmapovaných i Nejedlou, vytvořit literárně-historický nástroj. Zároveň však musím konstatovat, že v diplomové práci se témata literárního kánonu a ženské literatury skoro zcela vytrácí. Naopak, autorka představuje pečlivé sledování odborné recepce Terézy Novákové, ale jen sporadicky nabízí interpretace jejího postavení v literárním kánonu. Autorka staví na stejnou rovinu dobové texty a syntézy z různých období, nezajímá se o to, z jaké pozice byly vytvořeny. Podle mého názoru právě kontext vzniku těchto názorů, reprodukování určitých výroků a zanechání jiných, vztažení díla konkrétního spisovatele/spisovatelky do celkové interpretace české literatury, nebo samozřejmě historické proměny estetických norem a hodnot, hrají zásadní roli pro formování kanonického statusu. V diplomové práci jsou tato témata bohužel přehlížena.

Poslední kapitola práce začíná pojednáním o tištěných reakcích na Novákovu smrt. Nejedlá představuje materiál, který by mohl posloužit jako dobrý základ pro analýzu mytologizace spisovatelky. Například použití Hálkova prohlášení o Karolině Světlé („Šťastný Ještěd, že našel Karolinu Světlou“) jako základ pro výrok autora jednoho nekrologu, že „Šťastné Litomyšlsko a Poličsko, že našly Terézu Novákovou“ (s. 71), může být analyzováno jako první pokus paralelizace hodnot obou spisovatelek, který se časem stane jedním ze základních kamenů reprezentace Novákové v kánonu české literatury. Nejedlá upozorňuje na spojování těchto spisovatelek v kapitole 3.3.2.4. (s. 93-96), ale ani zde nevyužívá jeho interpretační potenciál. Za ne úplně zdařilý hodnotím závěr na s. 96, že „Na základě zjištěných skutečností lze shledávat automatické, resp. stereotypní srovnání s Karolinou Světlou, které přináší literárněvědné publikace, za neobjektivní až zmátačné“. Kdybychom se vrátili k nekrologům, nabízí se zde k analýze i následující problém. Nejedlá upozorňuje, že si autoři nekrologů všimají její feministické činnosti a chválí ji za ni. V druhé kapitole však autorka diplomové práce podrobně upozorňuje z pozice feministické kritiky, že muži nedokáží ocenit ženskou literaturu, že ji přehlížejí a vylučují z kánonu. Poukazuje podle autorky materiál na specifickou českého prostředí nebo naopak na jednostranný pohled feministické kritiky (konkrétněji citované Pam Morrisové)? Je nějaký rozdíl v hodnocení díla T. Novákové v nekrologích psaných muži (pravděpodobně většina) a v zmíněném nekrologu M. Majerové?

Další výklad poslední kapitoly spatřuji jako problematický, i když má výrazně ambiciózní cíl – ukázat, že dílo T. Novákové není „správně“ reprezentováno v českém literárním kánonu. Na s. 85 například autorka dochází k závěru, že tematika venkova není jediný motiv v tvorbě Novákové, a že na základě kvantitativní analýzy je častější téma města. Na stejné straně Nejedlá píše: „Tematika venkova je v literární produkci Novákové vyzdvihována na základě tradičního principu pojmání Novákové především jako autorky venkovských románů. Toto tvrzení se odvíjí jednoduše pouze od románové tvorby, která je považována za tvůrčí vrchol Novákové“. Myslí si tedy autorka práce, že bychom měli za vrchol tvorby Novákové považovat jiná díla, než jsou jako kanonická označována? Je zmíněný „tradiční princip“ založen na chybných základech a je jen slepě reprodukován? Obdobně, když Nejedlá na s. 87 dochází k závěru, že je v díle Novákové častějším žánrem povídka, znamená to, že bychom měli kanonizovat její povídky a odstoupit od venkovských románů pouze na základě kvantitativní analýzy? I závěrečné úvahy o školském kánonu a postavení Terézy Novákové by si zasloužily mnohem větší prostor a hlubší analýzu, než dostávají v předložené práci.

Na závěr bych chtěla připomenout, že celkově hodnotím velice pozitivně pokus kolegyně Nejedlé o nový přístup k jedné z českých kanonických autorek 19. století. Navrhuji práci hodnotit jako „velmi dobrou“, ale pokud se autorka během obhajoby vyrovná s navrženými otázkami a v případě, že se tak rozhodnou školitelka a komise, nebránila bych se hodnocení o stupeň zlepšit.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: **velmi dobře**

.....
podpis oponenta diplomové práce

Českých Budějovicích
V

10. 6. 2015
dne

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	--------------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte